

Achtergrond

In de Tweede Kamer is op 17 februari 2011 motie 19 aangenomen. Deze motie betreft de herbeoordeling van bestrijdingsmiddelen op basis van neonicotinoïden voor het onderdeel (subletale) effecten op bijen. Verder uitwerken

Advies aan staatssecretaris Bleker

In de brief van het Cxtgb d.d. 20 mei aan de Staatssecretaris van EL71, de heer Bleker, is toegezegd dat de staatssecretaris uiterlijk 30 juni de volgende resultaten van de herbeoordeling kan verwachten:

- besluiten op vrijwillige aanvraag tot wijziging van de toelating op basis van art. 41, lid 2 WGB;
- voorgenomen besluiten tot ambtshalve wijziging van de toelating op basis van art. 41, lid 3 WGB;
- besluit tot tijdelijk verbod of tijdelijke inperking van het gebruik en het voorhanden hebben van het middel op basis van art. 40, lid 3 WGB;
- beslissingen van het College om op dat moment niet ambtshalve in te grijpen in de toelating.

Daarnaast zal

advies worden uitgebracht over de middelen, die tijdelijk zijn verboden, bij besluit Schorsing niet-professioneel gebruik insectenmiddelen, d.d. 6 juni 2011.

In deze oplegnotitie zullen voorstellen voor deze besluiten en beslissingen en adviezen zijn opgenomen. Hiermee kan deze notitie als basis dienen voor de het eindadvies aan dhr. Bleker.

Het huidige toetsingskader voor bijen

Het Ctgb beoordeelt de risico's voor bijen op basis van het toetsingskader, dat is vastgelegd in de Rgb gepubliceerd in de Staatscourant 188 of 28 September 2007, waarin is opgenomen de update van 20 Oktober 2009 is opgenomen, die van kracht werd op 1 Januarij 2010. (???? Te complex). In Rgb Bijlage XV. (Beoordelingsmethodieken uit richtsnoeren en andere beoordelingsmethodieken) is het "Guidance document on terrestrial ecotoxicology in the context of Directive 91/414/EEC. Sanco/10392/2002, rev 2 final (2002)" aangereikt (zie Bijlage, met het voor bijen relevant hoofdstuk 4) aangereikt.

In dit GD staat voor de toxiciteitsstudies verwezen naar EPPO 170, OECD 213 and OECD 214 guidelines. EPPO 170 is in 2010 aangepast, waarbij specifieke guidance is gegeven voor het beoordelen van risico's van systemische stoffen. Dit is de meest actuele stand van de wetenschap die hiervoor beschikbaar is. Deze beoordelingsmethodiek is het meest geschikt voor de beoordeling van neonicotinoïden en -achtige stoffen. Ook in de Europese stofbeoordeling van de vier herbeoordeelde stoffen is een enigszins vergelijkbare aanpak gevolgd, ook al was EPPO 2010 toen uiteraard nog niet beschikbaar.

~~-Daarom is deze versie bij deze herbeoordeling gebruikt.~~

~~Volgens het Guidance Document moet ook gekeken worden naar residugegevens in pollen en nectar en indien nodig hogere tier studies moet uitvoeren met realistische blootstelling; deze gegevens zijn voor de vier herbeoordeelde stoffen aanwezig. In EPPO 2010 wordt ook gebruikt gemaakt moet worden van een chronische NOEC. De Europese stofbeoordeling van de vier stoffen heeft ook al een enigszins vergelijkbare aanpak gevolgd, ook al was EPPO 2010 toen uiteraard nog niet beschikbaar.~~

Aangezien in het nationale toetsingskader, vastgelegd in bij de aanreiking van toetsingskader aan het Ctgb via Bijlage XV Rgb, het Guidance dDocument on terrestrial

ecotoxicology specifiek is opgenomen, in het guidance document een (dynamische) verwijzing naar EPPO 170 is opgenomen (seperate aansturing is derhalve niet nodig) -en de genoemde EPPO richtlijn strookt met de insteek van de EU bij de herbeoordeling van deze stoffen voor Annex 1, is de herbeoordeling conform Europees toetsingskader uitgevoerd. en is geen nationale kop gecreëerd. hier geen sprake van een beoordeling die vooruitloopt op de EU stand van de wetenschap.

Check in de stukken staat vaak Eppo 2010 of new Eppo 2010. Dit moet even consistent en zonder "new"

Aandre issues:

-opstellen lijst van voor bijen aantrekkelijke gewassen!

-hoe verder te gaan met de kennis van de overschrijdingen in oppervlaktewater van imidacloprid en het acute risico voor aquatische organismen? Daarbij is duidelijk dat richtlijnen die genoemd worden in Guidance Documenten niet expliciet zelf worden aangereikt aan het Ctgb, maar via een dynamische verwijzing in het aangereikte Guidance document.

Beoordeling van het risico voor bijen

In de risicobeoordeling voor bijen worden de volgende blootstellingsroutes in ogenschouw genomen:

-Direct exposure

-Indirect exposure via systemic working mechanism

1) Residues in the treated crops

2) Flowering weeds

3) Succeeding crops

4) Guttation

5) Honeydew

1. CLOTHIANIDIN

Gewasbeschermingsmiddelen op basis van clothianidin

toelating nr	Middelnaam	toelatinghouder	werkzame stoffen	toepassing	formulering	Toepassing(en)
13044	PONCHO BETA	Bayer CropScience B.V.	clothianidine 400G/L # beta-cyfluthrin 53,3G/L	Professioneel	Suspensie concentraat voor zaadbehandeling	zaadcoating in bieten
13276	PONCHO ROOD	Bayer CropScience B.V.	clothianidine 600G/L	Professioneel	Suspensie concentraat voor zaadbehandeling	zaadcoating in snij- en korrelmaïs

Er zijn geen biociden en geen niet-professionele middelen toegelaten op basis van clothianidin.

In de risicobeoordeling voor bijen van gewasbeschermingsmiddelen op basis van clothianidin worden de volgende blootstellingsroutes in ogenschouw genomen:

A.1.2 Professional uses of plant protection products: seed treatments (nog toevoegen in tekst ^{5.1.2e})

- Direct exposure

- Indirect exposure via systemic working mechanism

1) Residues in the treated crops

2) Flowering weeds

3) Succeeding crops

4) Guttation

5) Honeydew

Hieronder zijn enkel de gesignaleerde risico's weergegeven en hoe deze risico's gemitigeerd kunnen worden. Hierbij wordt ook aangegeven wat deze risicobeoordeling betekent voor de verschillende middelen op basis van clothianidin. Daarnaast zijn andere te bespreken issues opgenomen.

Hieronder zijn enkel de gesignaleerde risico's weergegeven en hoe deze risico's gemitigeerd kunnen worden. Hierbij wordt ook aangegeven wat deze risicobeoordeling betekent voor de verschillende middelen met clothianidin. Daarnaast zijn andere te bespreken issues opgenomen. ~~zijn de verschillende blootstellingsroutes beschreven en de risicobeoordeling die hort bij deze routes. Hierbij wordt aangegeven wat deze risicobeoordeling betekent voor de verschillende middelen met clothianidin~~

Risk assessment for bees.

Direct exposure

"Thus, with these restrictions and based on expert judgment of the wealth of available data for clothianidin, it is expected that the long-term effects on honeybee colonies after exposure to dust from maize sowing are acceptable. This conclusion should however be confirmed by statistical analysis of the data. The applicant is therefore requested to submit this statistical analysis of the data. This should be performed in consultation with Ctgb and the evaluator of the studies and should be submitted with the final reports of the monitoring studies which are still running. In this analysis, the shortcomings of the studies highlighted by the evaluator should be considered. As the final reports of the studies which are still running are expected in autumn 2011, the submission date is proposed to be December 2011."

Conclusie: er wordt geconcludeerd dat de lage termijn effecten op bijenkolonies na

blootstelling aan stof door het zaaien van mais acceptabel zijn. Toch worden er extra gegevens gevraagd als confirmatory data en wordt een statistische analyse van reeds bestaande studies ter bevestiging gevraagd. Voorstel: geen vraag naar confirmatory data en statistische analyse opnemen in het Colegebesluit, aangezien ~~dit het geen~~ staand beleid is ~~dit soort data niet te vragen als de conclusie kan worden getrokken~~. ~~Tevens is het secretariaat al op basis van expert judgement tot de conclusie gekomen~~ dat de effecten acceptabel zijn. (Overleg met Bart en ^{5.1.2.e} verwijderen uit Collegestuk, of laten staan en College hierover inlichten en laten beslissen?)
Check WGGA: zijn de voorgeschreven restrictiezinnen al daadwerkelijk eerder voorgeschreven en staan ze nu op het etiket?

Indirect exposure via systemic working mechanism

1) Residues in the treated crops

"Based on the above risk assessment using laboratory data, higher tier studies including multi-year trials, and measured residue data, long-term adverse effects on honeybee colonies when exposed to flowering maize treated with Poncho Rood at the proposed rate are not expected. To confirm this expectation, the applicant is requested to submit a statistical analysis of the data in the long-term studies and to address the concerns of the evaluator especially regarding the acceptability of the third Hecht-Rost study (in Languedoc-Roussillon).

This should be performed in consultation with Ctgb and the evaluator of the studies and should be submitted with the final reports of the monitoring studies which are still running. As the final reports of the studies which are still running are expected in autumn 2011, the submission date is proposed to be December 2011."

Conclusie: er wordt geconcludeerd dat de lage termijn effecten op bijenkolonies na blootstelling aan bloeiende mais die behandeld is met Poncho rood acceptabel zijn. ~~Toch worden er extra gegevens gevraagd als confirmatory data en wordt een statistische analyse van reeds bestaande studies ter bevestiging gevraagd. Voorstel: geen vraag naar confirmatory data en statistische analyse opnemen in het Colegebesluit, aangezien het staand beleid is dit soort data niet te vragen als de conclusie kan worden getrokken dat de effecten acceptabel zijn.~~ ~~Toch worden er extra gegevens gevraagd als confirmatory data en wordt een statistische analyse van reeds bestaande studies ter bevestiging gevraagd.~~ ~~Voorstel: geen vraag naar confirmatory data en statistische analyse opnemen in het Colegebesluitbesloten, aangezien dit geen staand beleid is. Tevens is het secretariaat al op basis van expert judgement tot de conclusie gekomen dat de effecten acceptabel zijn.~~ (Overleg met Bart en ^{5.1.2.e} verwijderen uit Collegestuk, of laten staan en College hierover inlichten en laten beslissen?)

2) Flowering weeds

Geen issues

3) Succeeding crops

"These studies were submitted on May 26th 2011, which is too late to enable a full evaluation. Therefore, they have not been included in the LoE yet. However, the concentrations used are relevant for the uses proposed in the Netherlands and the studies seem to be well performed and comparable to similar studies with imidacloprid, which have been evaluated. Therefore, they give sufficient confidence to provisionally conclude that the residues in succeeding crops will be below the NOEC values for adult bee mortality (8.4 ppb) and larvae development (20 ppb). Therefore, the risk to honeybees from bee-attractive succeeding crops is expected to be low. The studies will be evaluated fully and the results will be incorporated in the risk assessment when the final reports and the re-analysis of the long-term monitoring studies become available (proposed date for re-evaluation: December

2011).”

Conclusie: er wordt geconcludeerd dat de effecten op honingbijen na blootstelling aan volggewassen die voor bijen aantrekkelijk zijn, acceptabel zijn. Toch worden er extra gegevens gevraagd als confirmatory data en wordt een statistische analyse van reeds bestaande studies ter bevestiging gevraagd.

Voorstel: geen vraag naar confirmatory data en statistische analyse opnemen in het Collegebesluitbesloten, aangezien dit geen staand beleid is. Tevens is het secretariaat al op basis van expert judgement tot de conclusie gekomen dat de effecten acceptabel zijn. (Overleg met Bart en ^{5.1.2.e} verwijderen uit Collegestuk, of laten staan en College hierover inlichten en laten beslissen?)

Alternatief voor deze toepassing: restrictie op aantrekkelijke volggewassen tot de nieuwe studies geëvalueerd zijn. Dit moet afgestemd met de toelatinghouder, is naar mijn weten nog niet gebeurd. (check versalgen bespreking met ^{5.1.2.e})

Wat zijn aantrekkelijke volggewassen?: lijst moet nog worden ontwikkeld/opgesteld worden m.b.v. DTG lijst.

Als op basis van onze ervaring als uitvoeringsinstantie (dit betekent ook het kunnen herkennen van een betrouwbare studie zonder evaluatie en samenvatting) er voldoende vertrouwen is dat er geen risico's zijn, zou je geen restricties moeten stellen.

4) Guttation
Geen issues

5) Honeydew
Geen issues

Public literature:

The above risk assessment, based on protected data from the applicant, indicates that the risks of the proposed uses of clothianidin are expected to be acceptable, provided that restrictions are mentioned on the labels and that some confirmatory information is submitted (proposed submission date: December 2011). In this section it will be considered whether studies available in the public literature domain confirm or contradict this risk assessment. This assessment is based on the preliminary results of a public literature survey which is presented in Annex II.

Conclusie: de conclusies van de risicobeoordeling van de middelen op basis van clothianidin worden door de openbare literatuur bevestigd. (CHECK)

toelatingnr	middelnaam	toelatinghouder	toepassing	formulering	Toepassing(en)	Collegebesluit
13044	PONCHO BETA	Bayer CropScience B.V.	Professioneel	Suspensie concentraat voor zaadbehandeling	zaadcoating in bieten	Geen wijziging in bestaande toelating
13276	PONCHO ROOD	Bayer CropScience B.V.	Professioneel	Suspensie concentraat voor zaadbehandeling	zaadcoating in snij- en korrelmaïs	Geen wijziging bestaande toelating (check WGGW op restrictiezinnen)

Advies Bleker:

Het College stelt vast dat de middelen PONCHO ROOD en PONCHO BETA voldoen aan de toelatingscriteria vastgelegd in artikel 28 van de Wgb en beslist derhalve dat er op dit moment geen reden is tot beslist voor de middelen PONCHO ROOD en PONCHO

~~BETA om op dit moment niet~~ ambtshalve in ~~te~~ grijpen in de toelating op grond van artikel 40 en 41 van de Wgb.

2. Thiamethoxam

Gewasbeschermingsmiddelen op basis van thiamethoxam

<u>toelatingnr</u>	<u>middelnaam</u>	<u>toelatinghouder</u>	<u>werkzame stoffen</u>	<u>toepassing</u>	<u>formulering</u>	<u>Toepassing</u>
<u>12679</u>	<u>ACTARA</u>	<u>Syngenta Crop Protection B.V.</u>	<u>thiamethoxam 25%</u>	<u>Professioneel</u>	<u>Water dispergeerbaar granulaat</u>	<u>Gewasbehandeling in aardappelen, bedekte teelt van knol- en bolbloemgewassen, onbedekte en bedekte teelt van bloemisterij- en boomkwekerijgewassen en vaste planten; Grondbehandeling van aardappelen.</u>
<u>12913</u>	<u>CRUISER 350 FS</u>	<u>Syngenta Crop Protection B.V.</u>	<u>thiamethoxam 350G/L</u>	<u>Professioneel</u>	<u>Suspensie concentraat voor zaadbehandeling</u>	<u>Zaadcoating in mais, erwten, peulen, kapucijners.</u>
<u>12863</u>	<u>CRUISER SB</u>	<u>Syngenta Crop Protection B.V.</u>	<u>thiamethoxam 600G/L</u>	<u>Professioneel</u>	<u>Suspensie concentraat voor zaadbehandeling</u>	<u>Zaadcoating in bieten.</u>
<u>12852</u>	<u>CRUISER 70 WS</u>	<u>Syngenta Crop Protection B.V.</u>	<u>thiamethoxam 70%</u>	<u>Professioneel</u>	<u>Water dispergeerbaar poeder voor vochtige zaadbehandeling</u>	<u>Zaadcoating in sla en andijvie.</u>
<u>13215</u>	<u>AXORIS QUICK-GRAN</u>	<u>Compo Benelux N.V.</u>	<u>thiamethoxam 12,00G/K G</u>	<u>Niet-professioneel</u>	<u>Granulaat</u>	<u>Granulaat voor in potten en bakken van sierplanten binnenshuis.</u>
<u>13216</u>	<u>AXORIS QUICK-STICKS</u>	<u>Compo Benelux N.V.</u>	<u>thiamethoxam 12,00G/K G</u>	<u>Niet-professioneel</u>	<u>Plantenstaafje</u>	<u>Pin voor in potten en bakken van sierplanten binnenshuis.</u>

Biociden op basis van thiamethoxam

<u>toelatingnr</u>	<u>middelnaam</u>	<u>toelatinghouder</u>	<u>werkzame stoffen</u>	<u>toepassing</u>	<u>formulering</u>	<u>Toepassing</u>
<u>13399</u>	<u>AGITA 10 WG</u>	<u>Novartis Consumer Health B.V.</u>	<u>thiamethoxam 10%</u>	<u>Professioneel</u>	<u>Water dispergeerbaar granulaat</u>	<u>Tegen vliegen. Korrels om op te lossen en dan op oppervlakten te smeren in dierverslijfplaatsen.</u>

Risk assessment for bees.

A.1.1 Professional uses of plant protection products: spray treatments

Exposure to honeybees may occur via several routes, which will be discussed separately below.

"For the current assessment, the application of Actara in outdoor grown ornamentals (floriculture, tree nursery and perennials) against white fly (high dose rate) is withdrawn by the applicant. This use is therefore not included in the risk assessment."

Wel meenemen in advise Bleker?

Direct exposure via spray

1) In-field risk

"The following sentences must be included in the Statutory Instructions for Use:

Dit middel is gevaarlijk voor bijen en hommels. Om de bijen en andere bestuivende insecten te beschermen mag u dit product niet gebruiken op in bloei staande gewassen of op niet-bloeiende gewassen wanneer deze actief bezocht worden door bijen en hommels. Gebruik dit product niet wanneer bloeiende onkruiden aanwezig zijn. Verwijder onkruid voordat het bloeit. Gebruik is wel toegestaan op bloeiende planten in de kas mits er geen bijen of hommels in de kas actief naar voedsel zoeken. Voorkom dat bijen en andere bestuivende insecten de kas binnenkomen door bijvoorbeeld alle openingen met insectengaas af te sluiten.

Also, crop-specific restrictions in application timing should be included for the outdoor uses. These sentences are mentioned here for reasons of clarity but it is noted that they are not taken to the Statutory Instructions for Use, since they are changed below due to risks via another exposure route:

Toegestaan is uitsluitend het gebruik als insectenbestrijdingsmiddel als

1. Gewasbehandeling

- in de teelt van aardappels, met dien verstande dat toepassing alleen is toegestaan vóór de bloei tot het zichtbaar worden van de eerste bloemknoppen alsmede na de bloei

- in de onbedekte teelt van bloemisterijgewassen, met dien verstande dat toepassing alleen is toegestaan vóór de bloei tot het zichtbaar worden van de eerste bloemknoppen alsmede na de bloei

- in de onbedekte teelt van boomkwekerijgewassen en vaste planten, met dien verstande dat toepassing alleen is toegestaan vóór de bloei tot het zichtbaar worden van de eerste bloemknoppen alsmede na de bloei

With these restrictions, it is expected that there the period between application and flowering is at least 4 days, which is the period tested to be safe at 60 g a.s./ha. Therefore, these provisions cover the risk of the low dose in floriculture, tree nursery and perennials (25 g a.s./ha, against aphids) and potatoes (20 g a.s./ha). "

Voorstel College: aanpassing Wgga

Worden deze rijwillig aangepast of staan deze al op het etiket??

2) Off-field risk

For high tree nursery crops, no default drift mitigation measures have been laid down in the Evaluation Manual. However, after consultation with PRI in April 2011 it was determined that the following measure can be used in high tree nursery to achieve a drift level below the required level of 1%: a 5 m spray free zone in the crop in combination with a 5 m zone outside the crop on which no flowering plants may be present. The 5 m spray free zone is based on the *Lozingenbesluit Open Teelt en Veehouderij* (LOTV). The 5 m flower free zone is based on calculations of PRI.

The following sentences should be added to the Statutory Instructions for use of Actara:

Om bijen te beschermen is toepassing van het middel uitsluitend toegestaan indien gebruik wordt gemaakt van één van de onderstaande driftreducerende maatregelen:

In aardappels:

- ***conventionele spuitmachine met een lage spuitboomhoogte (30 cm boven de top van het gewas) in combinatie met een driftarme spuitdop en een kantdop; of***
- ***conventionele spuitmachine met een lage spuitboomhoogte (30 cm boven de top van het gewas) in combinatie met een driftarme Venturidop en een kantdop; of***
- ***conventionele spuitmachine met een driftarme spuitdop en een kantdop in combinatie met luchtondersteuning.***

In bloemisterijgewassen, boomkwekerijgewassen en vaste planten (tegen luis), met uitzondering van laanbomen:

- ***conventionele spuitmachine met een lage spuitboomhoogte (30 cm boven de top van het gewas) in combinatie met een driftarme spuitdop en een kantdop; of***
- ***conventionele spuitmachine met een lage spuitboomhoogte (30 cm boven de top van het gewas) en een driftarme Venturidop + kantdop; of***
- ***conventionele spuitmachine met een driftarme spuitdop en een kantdop in combinatie met luchtondersteuning.***

In boomkwekerijgewassen (laanbomen) (tegen luis):

Het middel in de onbedekte teelt van hoge boomkwekerijgewassen niet toepassen in de buitenste 5 meter van het gewas; daarnaast dienen op een strook van 5 meter vanaf het midden van de laatste bomenrij geen bloeiende planten aanwezig te zijn.

With these restrictions, the risk to bees from direct exposure in the off-field area is expected to be acceptable.

Voorstel College: aanpassing Wgga (vrijwillig of niet?). Aanpassing Evaluation Manual.

Indirect exposure via systemic working mechanism

Nectar and pollen of the crop

Since there are currently no data available to estimate the long-term use via systemic uptake after spraying, the applicant proposes to restrict the application of Actara for outdoor uses to "after flowering only". With this restriction, exposure via flowering crops can be excluded and this risk is acceptable.

The following sentences must be included in the Statutory Instructions for Use:

Toegestaan is uitsluitend het gebruik als insectenbestrijdingsmiddel als

I. Gewasbehandeling

- ***in de teelt van consumptie-, zetmeel- en pootaardappelen, met dien verstande dat toepassing alleen is toegestaan na de bloei***
- ***in de onbedekte teelt van bloemisterijgewassen, met dien verstande dat toepassing alleen is toegestaan na de bloei***

- in de onbedekte teelt van boomkwekerijgewassen en vaste planten, met dien verstande dat toepassing alleen is toegestaan na de bloei

Voorstel College: vrijwillige wijziging Wgga

Nectar and pollen of weeds

Nectar and pollen in succeeding crops

ANSES considered that a waiting period of 3.5 months (104 days) would be sufficient to protect honeybees from risks via attractive succeeding crops. They state that at day 104, 119 and 180 only a single exceedance was seen for pollinators consuming extreme high amounts of nectar and this will not affect the development of a bee colony because of the large size of the bee colonies.

Ctgb can agree with the proposed 3.5 months waiting period in view of the worst-case assumptions used for the calculations (residue in the plant used as estimate for residue in nectar; extreme value for nectar consumption used) and the fact that after 119 days (4 months) the worst-case calculated risk is acceptable, and having in mind harmonisation of restrictions within EU.

Thus, Ctgb agrees with the proposal of the applicant to add the following restriction to the label:

In verband met het risico voor bijen mogen binnen 3,5 maand na toepassing van Actara geen voor bijen aantrekkelijke gewassen worden gezaaid.

With this restriction, the risk from succeeding crops is acceptable.

Voorstel College: vrijwillige wijziging Wgga

Honeydew

Guttation

A.1.2 Professional uses of plant protection products: seed treatments

- Direct exposure

1) In-field

2) Off-field - dust from treated seed

Mais:

The following restrictions should be mentioned on the product label for maize (already prescribed since January 2010):check de voorgestelde resticxtiezinnen!

Erwt:

Thus, the risk from dust exposure from pea sowing is considered to be acceptable, provided that the following restriction is mentioned on the label for peas (this is a restriction for the coating facility):

Voor erwt: Behandeld zaad mag bij het opzakken geen hoger stofgehalte hebben dan 0,1 g stof per 100 kg zaden (volgens de Heubach-methode).

The applicant has recently submitted a request for change of the Statutory Instructions for Use (they now propose a dust drift level of 0.075 g dust/100.000 seeds and a revised dose rate of 30 mL product/100.000 seeds). This request is still under evaluation. The restriction sentence may be revised in the near future after assessment of the request for change.

Voorstel College: wijziging Wgga, check hoe dit samenloopt met verzoek wijziging Wgga die

al loopt

Tercijde format

Deze indeling is gekozen bij clothianidin, zoveel mogelijk consistent maken!

Indirect exposure via systemic working mechanism:

1) Residues in the treated crops

2) Flowering weeds

3) Succeeding crops

4) Guttation

5) Honeydew

Indirect exposure via systemic working mechanism

Exposure via flowering crops

a) maize -

b) peas

Based on the long term monitoring studies in both maize and oilseed rape with long exposure time in which colony survival and condition was not affected, no adverse lethal and sublethal effects are expected in peas. However, the applicant should submit confirmatory data (e.g. residue data in pea nectar/pollen) that the monitoring trials indeed cover the exposure expected from pea nectar and pollen. **The proposed submission date for this is autumn 2012, considering the time needed for a residue trial and the recent authorisation of Cruiser 350 FS in peas.**

Voorstel: geen vraag naar confirmatory data en statistische analyse opnemen in het Collegebesluitbesloten, aangezien dit geen staand beleid is. Tevens is het secretariaat al op basis van expert judgement tot de conclusie gekomen dat de effecten acceptabel zijn. **(Overleg met Bart en ^{5.1.2e} verwijderen uit Collegestuk, of laten staan en College hierover inlichten en laten beslissen?)**

Flowering weeds -

Succeeding crops

It is therefore proposed to add the following warning to the label of Cruiser 70 WS (for all uses) and Cruiser 350 FS (for peas):

In verband met het risico voor bijen mogen in hetzelfde kalenderjaar geen voor bijen aantrekkelijke gewassen worden gezaaid na meerdere teelten van met Cruiser behandelde gewassen.

With this sentence, the risk from succeeding crops is expected to be acceptable for all seed treatment uses of thiamethoxam.

Voorstel College: wijziging Wgga (vrijwillig?)

Guttation

To reduce possible risks, it is recommended that beekeepers provide their colonies with sufficient water, but this is good beekeeping practice already. Therefore, the risk to bees from guttation is expected to be low. **Moet dit worden vermeld in de tekst!**

Honeydew -

A.2 Non-professional plant protection uses

Geen issue

Biociden

B.1 Professional biocidal uses

Furthermore, all PIEC concentration are below 0.024 mg/kg soil. Studies owned by Syngenta and recently submitted to Ctgb for the evaluation of plant protection uses of thiamethoxam show that the residues in nectar and pollen in flowering crops are expected to be safe to honeybees when these crops are grown on soils containing up to 0.024 mg/kg.

Based on the above, the risk to honeybees from the use of Agita 10WG is expected to be low. However, this expectation is based on studies owned by another company (Syngenta) to which Novartis does not have access. Therefore, direct application of the product on stable surfaces should not be allowed. Only the use on wooden or carton hangboards, which will not result in wash-off to manure, can be allowed. This requires a change in the WG/GA. Furthermore, the exposure to the environmental compartment can only be considered negligible if the hang boards are disposed off as hazardous waste. Therefore the following sentence should be added to the WG/GA:

Platen die zijn behandeld met dit middel dienen na beëindiging van de behandeling naar het chemisch afval te worden afgevoerd.

Voorstel College: wijziging WgGa (vrijwillig? Wordt komende dinsdag bekend)

Public literature:

The above risk assessment, based on protected data from the applicant, indicates that the risks of the proposed uses of thiamethoxam are expected to be acceptable, provided that restrictions are mentioned on the labels and that some confirmatory information is submitted (proposed submission date: autumn 2012). In this section it will be considered whether studies available in the public literature domain confirm or contradict this risk assessment. This assessment is based on the preliminary results of a public literature survey which is presented in Annex II.

Voorstel College: geen confirmatory data vragen?

<u>toela tingn r</u>	<u>middelnaa m</u>	<u>toelatinghou der</u>	<u>toepa ssing</u>	<u>formule ring</u>	<u>Toepassing</u>	<u>Collegebesl uit</u>
<u>12679</u>	<u>ACTARA</u>	<u>Syngenta Crop Protection B.V.</u>	<u>Profess ioneel</u>	<u>Water dispergee rbaar granulaat</u>	<u>Gewasbehan deling in aardappelen, bedekte teelt van knol-en- bolbloemgew assen, onbedekte en bedekte teelt van bloemisterij- en boomkwekerij gewassen en vaste planten; Grondbehand eling van aardappelen.</u>	<u>Vrijwillige wijziging Wgga</u>
<u>12913</u>	<u>CRUISER 350 FS</u>	<u>Syngenta Crop Protection B.V.</u>	<u>Profess ioneel</u>	<u>Suspensi e concentra at voor zaadbeha ndeling</u>	<u>Zaadcoating in mais, erwten, peulen, kapucijners.</u>	<u>Aanpassing Wgga vrijwillig? Confirmatory data? Aanpassing restrictie voor</u>

						zaadbehandeling. Hiervoor is ook al een aanvraag gedaan
12863	CRUISER SB	Syngenta Crop Protection B.V.	Professioneel	Suspensie concentrat voor zaadbehandeling	Zaadcoating in bieten.	=
12852	CRUISER 70 WS	Syngenta Crop Protection B.V.	Professioneel	Water dispergeerbaar poeder voor vochtige zaadbehandeling	Zaadcoating in sla en andijvie.	Aanpassing WgGa Vrijwillig?
13215	AXORIS QUICK-GRAN	Compo Benelux N.V.	Niet-professioneel	Granulaat	Granulaat voor in potten en bakken van sierplanten binnenshuis.	=
13216	AXORIS QUICK-STICKS	Compo Benelux N.V.	Niet-professioneel	Plantenstaafje	Pin voor in potten en bakken van sierplanten binnenshuis.	=

Biociden op basis van thiamethoxam

toelatingnr	middelnaam	toelatinghouder	toepassings	formulering	Toepassing	Collegebesluit
13399	AGITA 10 WG	Novartis Consumer Health B.V.	Professioneel	Water dispergeerbaar granulaat	Tegen vliegen. Korrels om op te lossen en dan op oppervlakten te smeren in dierverblijfplaatsen.	Aanpassing Wg/GA: dinsdag a.s. bekend of dit op vrijwillige basis gebeurd.

Advies Bleker:

Het College stelt vast dat de middelen AXoris Quikck Gran, Axoris Quick Sticks en Cruiser Sb voldoen aan de toelatingscriteria vastgelegd in artikel 28 van de Wgb en beslist derhalve dat er op dit moment geen reden is tot ambtshalve ingrijpen in de toelating op grond van artikel 40 en 41 van de Wgb.

- **besluiten op vrijwillige aanvraag tot wijziging van de toelating op basis van art. 41, lid 2 WGB; Agita? (check), Cruiser 70 Ws? (check), Cruiser 350 FS (check), Actara (zeker vrijwillig)**

3/ IMIDACLOPRID

Heel veel middelen in de tabel, hier ook opnemen? Wordt misschien teveel!

A.1 Professional uses of plant protection products

A.1.1 Professional uses – spray application

Direct exposure via spray

1) In-field risk

1a) Glasshouse uses

The applicant proposes a two-month waiting period for tomato and bell pepper. For the other crops in greenhouses in which pollinators may be used (courgette, gherkin, aubergine and pepper, no waiting period is necessary according to the applicant based on experience in practice.

However, consultation with pollinator-producing companies Koppert and Biobest and with IPM consultancy IPM Impact showed that side-effects on pollinators from imidacloprid may occur and the appropriate waiting period will depend on many variables such as the crop, the method of application (foliar spray/soil/substrate), the weather (temperature, sunlight), the crop stage etc., and may vary from 14 days to 10 weeks to even longer. Therefore, it is not possible to give specific advice on the label about a waiting period. A generic warning should be indicated on the label:

Let op: dit product kan neveneffecten veroorzaken op bestuivers in kasteelten. Overleg met uw leverancier. Ik wacht nog op terugkoppeling van de PD hierover. Nog niet afgestemd met aanvrager.

With this addition to the Statutory Instructions for Use, the risk to pollinators in greenhouse is acceptable.

1b) Field uses: af te dekken met standaard EU restrucitiezin

Conclusie In field risk:

In conclusion, to avoid the risk from direct exposure to bees and to highlight the possible risks to introduced pollinators in greenhouses, the following sentences must be included in the Statutory Instructions for Use:

Dit middel is gevaarlijk voor bijen en hommels. Om de bijen en andere bestuivende insecten te beschermen mag u dit product niet gebruiken op in bloei staande gewassen of op niet-bloeiende gewassen wanneer deze actief bezocht worden door bijen en hommels. Gebruik dit product niet wanneer bloeiende onkruiden aanwezig zijn. Verwijder onkruid voordat het bloeit. Gebruik is wel toegestaan op bloeiende planten in de kas mits er geen bijen of hommels in de kas actief naar voedsel zoeken. Voorkom dat bijen en andere bestuivende insecten de kas binnenkomen door bijvoorbeeld alle openingen met insectengaas af te sluiten.

Let op: dit product kan neveneffecten veroorzaken op bestuivers in kasteelten. Overleg met uw leverancier.

Voorstel: wijziging WGGA (vrijwillig?)

2) Off-field risk

With these restrictions, no direct adverse effects to bees from exposure in the off-field area are expected for all uses of Admire and Admire O-Teq.

Voorstel: geen actie

Indirect exposure via systemic working mechanism

1) Nectar and pollen of the crop

1a) Foliar spray uses -

Orchards -

Flowering ornamentals

Because the effects of imidacloprid from spraying flowering ornamentals (including floriculture, flowerbulbs and bulb flowers, tree nursery and perennials) cannot be adequately assessed based on the available information, further data are required. Until these are available, the foliar use in floriculture, flowerbulbs and bulb flowers, tree nursery and perennials is only allowed after flowering.

The Statutory Instructions for Use should therefore state (only relevant uses included):

Toegestaan is uitsluitend het gebruik als insectenbestrijdingsmiddel:

In de onbedekte teelt van bloemisterijgewassen door middel van een gewasbehandeling, met dien verstande dat toepassing alleen is toegestaan na de bloei;
in de onbedekte teelt van en ten behoeve van de teelt van bolbol-, knol-, knolbloem- en bolbloemgewassen door middel van een gewasbehandeling, met dien verstande dat de toepassing uitsluitend plaatsvindt na de bloei of na het koppen
in de onbedekte teelt van boomkwekerijgewassen en vaste planten door middel van een gewasbehandeling, met dien verstande dat toepassing alleen is toegestaan na de bloei.

Dit is dus in tegenspraak met Bayer! Die zegt

In de onbedekte teelt van overige bloemisterijgewassen door middel van een gewasbehandeling, met dien verstande dat toepassing alleen is toegestaan voor de bloei tot het zichtbaar worden van de eerste bloemknoppen alsmede na de bloei;
In de onbedekte teelt van overige bloemisterijgewassen door middel van een gewasbehandeling, met dien verstande dat toepassing alleen is toegestaan voor de bloei tot het zichtbaar worden van de eerste bloemknoppen alsmede na de bloei;
in de onbedekte teelt van boomkwekerijgewassen en vaste planten door middel van een gewasbehandeling, met dien verstande dat toepassing alleen is toegestaan vóór de bloei tot het zichtbaar worden van de eerste bloemknoppen alsmede na de bloei.

1b) Dipping applications

A risk to bees flying on flowering bulbs cannot be excluded based on the available data. Thus, the risk is only acceptable when exposure can be excluded.

A list is currently under development by PPO bollen and Bijen@WUR indicating the possibility of exposure for the different ornamental bulbs. Exposure will depend on attractivity and on whether the bulbs will flower on the field.

For none of the ornamental bulbs, it can be said with certainty that bees or bumblebees will not forage on the flowers. Even where flowers are not very attractive, bees may fly on them

in situations where other forage is scarce. Therefore, there is potential exposure from all bulb crops.

For Hyacinth, Crocus and Narcis, flowers are never removed and exposure on the field to these flowers can therefore not be excluded. For the broad category of 'bijgoed', the same conclusion holds. The dipping application of these bulbs for bulb- and flower production should therefore be restricted to greenhouse use.

For Allium, Dahlia, Gladiolus, Hippeastrum (Amaryllis), Iris, Lily and Tulip, flowers are removed before flowering when the bulbs are grown for bulb production. However, when bulbs are grown for flower production, flowering may occur on the field (at least for a short period, until the flowers are harvested to be sold). The dipping application of these bulbs for flower production should therefore be restricted to greenhouse use.

The applicant proposes a general sentence which only allowed dip treatment for outdoor use of bulbs on crops on which bees do not forage or on crops for which flowers are removed before flowering. However, it is considered that it would be better to specifically name the crops, to improve **the uitvoerbaarheid, naleefbaarheid en handhaving ENGELS?**

The Statutory Instructions for Use should therefore state (only relevant uses included; for the greenhouse use the restrictions for narcis and lily were already prescribed on the label):

Toegestaan is uitsluitend het gebruik als insectenbestrijdingsmiddel:

in de bedekte teelt van en ten behoeve van de teelt van bloembol-, -knol, knolbloem- en bolbloemgewassen met uitzondering van grofbollige narcissen en lelie door middel van een dompelbehandeling, en niet meer dompelveleistoof wordt gebruikt dan in de gebruiksaanwijzing is aangegeven,

in de onbedekte teelt van en ten behoeve van de teelt van bloembol-, en bloemknolgewassen met uitzondering van hyacinth, crocus, narcis en bijgoed door middel van een dompelbehandeling, waarbij niet meer dompelveleistoof wordt gebruikt dan in de gebruiksaanwijzing is aangegeven;

Ik hou dus alleen de BOLproductie over buiten, en nog niet eens in alle gewassen. Dit is nogal wat anders dan het voorstel van Bayer:

h) in de onbedekte teelt van en ten behoeve van de teelt van bloembol-, knol-, knolbloem- en bolbloemgewassen waarop geen bijen fourageren of die gewassen welke voor het in bloei komen gekopt worden met uitzondering van grofbollige narcissen door middel van een dompelbehandeling, en niet meer dompelveleistoof wordt gebruikt dan in de gebruiksaanwijzing is aangegeven, met dien verstande dat er binnen 10 maanden na planten geen gewas geplant wordt waar bijen op foerageren.

2) Nectar and pollen of weeds

The following sentence will be added to the bee restriction sentence:

Na een spuittoepassing percelen nog minimaal twee weken vrijhouden van bloeiende onkruiden.

3) Nectar and pollen in succeeding crops

The applicant was requested to address the risk of bee-attractive succeeding crops (imidacloprid-treated and - untreated) of the spray field uses in floriculture, flowerbulbs and

bulb flowers, tree nursery and perennials and chicory of Admire O-Teq and Admire. They provided the following statement:

“Carry-over of soil residues and subsequent uptake by succeeding, bee-attractive flowering crops has been investigated in a range of studies. The maximum residues in bee relevant matrices like nectar and pollen that has been found was 2 µg imidacloprid/kg, originating from a soil-borne imidacloprid residue levels ranging from 13 - 25 µg imidacloprid/kg soil. Ctgb has now calculated on the basis of the max. non-normalised field DT_{50} of imidacloprid and the initial PEC_{SOIL} after soil or foliar use of imidacloprid the time period until when the soil borne residue level has declined in the upper 20 cm to 25 µg imidacloprid/kg soil. The calculated time period for all imidacloprid used in The Netherlands is < 1 year (max. ≈10 months), i.e. whatever the field use of imidacloprid in The Netherlands, a bee attractive flowering crop can be sown on a field which received its last imidacloprid application about 1 year before. Studies on the time dependent sorption of imidacloprid in mineral soils with an organic carbon content of 0.9 and 1.8% showed a constant increase of the K_{OC} -value of imidacloprid over time with increase factors of 3.2 and 3.8 after 100 days (Doc. No.: M-023945-01-) which translates into a steadily decreasing bioavailability of soil borne imidacloprid.

However, there are to date no studies with higher than 25 µg/kg soil residues available to experimentally prove that bee attractive crops can be planted with a shorter time interval than 10 months after the last imidacloprid application. Therefore, Bayer CropScience proposes to adjust the label with waiting periods before planting a bee attractive flowering crop that are in line with the suggestions made by Ctgb in their draft evaluation”.

In accordance with Table E.6, the required waiting periods should be prescribed on the label. See below. With these restrictions, the risk from succeeding crops is acceptable.

In de onbedekte teelt van bloemisterijgewassen door middel van een gewasbehandeling, met dien verstande dat toepassing alleen is toegestaan na de bloei en er binnen 30 dagen na toepassen geen gewas geplant wordt waar bijen op foerageren;

in de onbedekte teelt van en ten behoeve van de teelt van bloembol-, knol-, knolbloemen bolbloemgewassen door middel van een gewasbehandeling, met dien verstande dat de toepassing uitsluitend plaatsvindt na de bloei of na het koppen en er binnen 3 maanden na toepassen geen gewas geplant wordt waar bijen op foerageren;

in de onbedekte teelt van en ten behoeve van de teelt van bloembol- en bloemknolgewassen met uitzondering van hyacinth, crocus, narcis en bijgoed door middel van een dompelbehandeling, waarbij niet meer dompelveelstof wordt gebruikt dan in de gebruiksaanwijzing is aangegeven; met dien verstande dat er binnen 10 maanden na planten geen gewas geplant wordt waar bijen op foerageren;

in de onbedekte teelt van boomkwekerijgewassen en vaste planten door middel van een gewasbehandeling, met dien verstande dat toepassing alleen is toegestaan na de bloei en er binnen 30 dagen na toepassen geen gewas geplant wordt waar bijen op foerageren;

In de pennenteelt van witlof door middel van een behandeling in de zaaivoor, met dien verstande dat er binnen 2 maanden na toepassen geen gewas geplant wordt waar bijen op foerageren

Dit is niet in overeenstemming met Bayer; zij willen sowieso ook vóór de bloei toepassen (behalve in bollen); en de wachtperiode in bollen ná de bloei berekenen zij op 30 dagen (op basis van 60% interceptie; wij vinden dat te best case)

- 4) Honeydew -
- 5) Guttation -

A.1.2 Professional uses – other than spray application

A.1.2.1 Soil treatments

Tray treatment or phytodrip treatment: Admire

Direct exposure -

Indirect exposure -

- 1) Nectar and pollen of flowering crops -
- 2) Nectar and pollen of weeds -

3) Nectar and pollen of succeeding crops

Thus, a waiting period of 6 months is required before bee-attractive succeeding crops can be planted. Since the authorisation of Admire ends at 01/08/2011, a new label proposal was not submitted by the applicant. A label change is not considered necessary for this short period of use

- 4) Honeydew
- 5) Guttation

Soil treatment Monami, Amigo Flex

Direct exposure -

Indirect exposure -

- 1) Nectar and pollen of flowering crops -
- 2) Nectar and pollen of weeds -

3) Nectar and pollen of succeeding crops

The Table above shows that for the proposed uses in potatoes, after 240 d (8 months) it can be said with certainty that the residue level in nectar and pollen of an untreated bee-attractive crop will be at or below a level that is harmless for bees.

The applicant has agreed to a waiting period of 8 months. The label will state:

Toegestaan is uitsluitend het gebruik in de teelt van poot aardappelen, toegepast door middel van een grondbehandeling tijdens het poten, met dien verstande dat er binnen 8 maanden na toepassing geen gewas geplant wordt waar bijen op foerageren.

With this restriction, the risk from succeeding crops is acceptable.

- 4) Honeydew
- 5) Guttation

Granule on grass fields, Merit turf

Direct exposure -

Indirect exposure -

- 1) Nectar and pollen of flowering crops -
- 2) Nectar and pollen of weeds -

3) Nectar and pollen of succeeding crops

- 4) Honeydew
- 5) Guttation

Algemene conclusie:

Merit Turf is applied as a granule on grass fields and will, due to its costs, only be applied on intensively managed fields like greens of golf courses and turf. The Statutory Instructions for Use will be slightly revised to clarify this. It is now stated that the product can be applied on *public grass vegetation*, this will be replaced by *professionally kept grass vegetation*. This is only done for reasons of clarification and does not impact the use of Merit Turf in practice.

A.1.2.2 Seed treatments

Direct exposure

1) In-field

2) Off-field

The following restrictions should be mentioned on the product label for maize (already prescribed since January 2010):, provided that the following restrictions are mentioned on the label for maize:

Behandeld zaad mag bij het opzakken geen hoger stofgehalte hebben dan 0,75 g stof per 100.000 zaden (volgens de Heubach-methode).

Om de bijen te beschermen moet blootstelling via stofdrift geminimaliseerd worden. Om dit te bereiken dienen bij het uitzaaien van het behandelde zaad specifieke instructies gevolgd te worden die vermeld staan op de zakken behandeld zaad.

Het volgende moet worden vermeld op de zakken met behandeld zaad:

Voor het zaaien

Breng bij het vullen het eventueel aanwezige stof onderin de zaaizaadzak niet over in de zaaimachine.

Bij het zaaien

Zaai geen behandeld zaad bij sterke wind en zaai de aanbevolen hoeveelheid zaaizaad. Wanneer een pneumatische zaaimachine wordt gebruikt, moet de luchtstroom met eventueel daarin aanwezig stof van behandeld zaad naar het grondoppervlak of in de grond worden gericht via zogenaamde deflectoren.

With these restrictions, it is expected that the long-term effects on honeybee colonies after exposure to dust from maize sowing are acceptable.

Check of deze restricties er al op staan!

Indirect exposure via systemic working mechanism

1) Nectar and pollen of the crop-

2) Nectar and pollen of weeds-

3) Nectar and pollen of succeeding crops

the risk from succeeding crops is expected to be acceptable. This conclusion is pending on the evaluation of the recently submitted residue studies with clothianidin.

Alternatief: restrictie op aantrekkelijke volggewassen tot de nieuwe clothianidin studies geëvalueerd zijn.

Voorstel: hoe om te gaan met deze confirmatory data?

4) Honeydew

5) Guttation

A.2 Non-professional uses

Admire N Pin

At the request of the applicant, recently (April 2011) the use was explicitly restricted to indoor use because it was only used indoors anyway. Exposure of honeybees to flowering plants inside private houses is considered to be negligible. Therefore, the risk of Admire N Pin is acceptable, provided that the following sentence is mentioned on the label:

Toegestaan is uitsluitend het gebruik als insectenbestrijdingsmiddel bij kamerplanten binnenshuis.

Provado Garden: algehele check tekst samen met 5.1.2.e !

5.1.2.e

Dit stuk vind ik het moeilijkst. Denken jullie mee? Zie alles in geel. Sorry...

Provado Garden is used by non-professionals as a spray in ornamentals and apple and pear orchards and as a pouring use in lawns.

Direct exposure

In cases of direct exposure, imidacloprid is very toxic to bees. Therefore direct exposure should be avoided. If the product is not sprayed or poured on or near flowering plants, bees will not be exposed directly.

To prevent direct exposure, in the past the 91/414/EEC Annex V sentence SPe8 was indicated on the label:

Gevaarlijk voor bijen en hommels. Om de bijen en hommels te beschermen mag u dit product niet gebruiken op in bloei staande gewassen. Gebruik dit product niet op plaatsen waar bijen en hommels actief naar voedsel zoeken. Gebruik dit product niet in de buurt van in bloei staand onkruid. Verwijder onkruid voordat het bloeit.

This sentence is appropriate for professional users with training in application of pesticides. However, this sentence is too complicated for non-professional users with no training in application of pesticides and in label-reading. That is likely to risk direct exposure of bees to the substance by non-professional users.

In order to increase the likelihood that non-professional users will not expose bees directly to imidacloprid, it was suggested (in April 2011) that the following simplified and more direct restriction sentence should be indicated on the label:

Gevaarlijk voor bijen en hommels. Niet gebruiken op of in de buurt van bloeiende planten en bloeiende onkruiden.

Because of its clarity and simplicity, this sentence specifically targets non-professional users. Therefore, as compared to the original EU sentence, it is more likely to decrease risk of direct exposure of bees to imidacloprid by non-professional users.

However, the effectiveness of this sentence for preventing direct exposure of bees is also limited by the lack of training in application of pesticides and in label-reading that characterizes the non-professional users.

Relatief klein gebruik en geen relatie met bijensterfte dus geen reden om nu in te grijpen. In overeenstemming met huidig beleid. Maar op de lange termijn misschien niet meer dit soort middelen voor particulieren? Ctgb beleid of ministerie?

Indirect exposure

Flowering crops and flowering weeds

The applicant provided the following statement regarding the risks from non-professional use of imidacloprid:

"Provado® Garden is authorised in The Netherlands for uses in pome fruit, ornamentals and lawns. Concerns were raised by Ctgb whether the restriction to pre-flowering applications in pome fruits, as established for the agronomic uses (i.e. BBCH 10, mouse-ear stage), will reliably be respected by non-professionals. In order to address this question, Bayer CropScience has prepared a document (5.1.2.e 128; date: 04 MAR 2005), proposing a less and a more stringent wording as well as an illustration of the restriction to pre-flowering and post-flowering, i.e. when Provado® Garden can be used by non-professionals. Particularly the more stringent wording and illustration, as proposed in document 5.1.2.e 128, is considered to enable every non-professional to identify the crop stage where application of Provado® Garden is possible, considering honey bees foraging on flowering apple or pear trees. As such, Bayer CropScience is convinced that with an appropriate label in combination with an intuitive and illustrative user manual (e.g. illustration of growth stages as proposed in document 5.1.2.e 128 or illustration of situations where and when, respectively where and when not to apply), Provado® Garden can be used in pome fruit and ornamentals without adverse effects on honey bees. Moreover, it needs to be considered that potentially treated areas are small-scaled and as such deliver much less forage to bee colonies than e.g. commercial orchards, which require bee colonies to get hold of other pollen and nectar sources, which finally results in a dilution of potential residues at the hive level.

This holds also true for the question raised by Ctgb with regard to potentially flowering weeds around treated areas in house gardens.

Concerns were also raised with regard to the application of Provado® Garden to lawns. Bayer CropScience is convinced that also this use does not pose an unacceptable risk to bees, based on the risk assessment of Merit® Turf and the knowledge that the lawn use is commercialized as a specific product, which is mainly bought by consumers who will take proper care of their lawn. Furthermore, the use on private lawns is considered small scale in comparison to the Merit® Turf application.

When considering in addition the findings of Mayer and Lunden (1997; Doc.-No.: 110179-01-1) who applied imidacloprid at 112 g a.s./ha in an apple orchard with 10% open bloom and additionally with on average 6 flowering dandelions per m² understorey with no impact on honey bee mortality, in combination with the negligible phloem mobility of imidacloprid, **it can be concluded that risk for bees in house gardens from the use of Provado® Garden in pome fruit, ornamentals and lawns can be effectively mitigated by appropriated label instructions.**"

Response Ctgb

Residues in flowering crops

The risk via flowering crops is indeed expected to be low for the professional uses in apple, pear and grass fields.

The field studies in apple orchards showed that effects are acceptable when orchards are sprayed at the mouse-ear stage (about 3-4 weeks before full flowering). This can be communicated to professional users, but will need more instruction for non-professional users. The applicant has provided an instruction leaflet with pictures, indicating at which stages Provado Garden can be applied on apple and pear trees. **This will increase the likelihood that the product is correctly applied. Zie bijgevoegd aangepast WG voor de plaatjes. Oke of niet?**

For the professional use in ornamentals, it is considered that the risks from application before flowering cannot be estimated and that these uses should be restricted to post-flowering only. This conclusion is also relevant for the non-professional use. **Oke?**

Residues in flowering weeds

To reduce the risk via flowering weeds, the applicant proposes to add the sentence:

Verwijder onkruid voor de toepassing en houd de behandelde plaats onkruidvrij.
This sentence is simple and easy to understand. However, it requires work for the non-professional user (remove the weeds) and increases the amount of text on the label. **Dus oke of niet?**

Denk ook aan:

The amount of imidacloprid used by non-professionals is very small compared to professional use (less than 1% of total imidacloprid use in the Netherlands is for non-professional use) and there will be a much more patchy distribution as compared to professional use. Therefore, the contribution of the non-professional use of imidacloprid to potential effects on honeybees on a regional/national scale is expected to be very small. However, effects might occur on a local scale.

Succeeding crops

Honeydew

Guttation

B. Biocides

B.1.1 Professional uses against flies

B.1.2 Professional uses against ants

The applicant was requested to address this risk and they propose a label restriction which will exclude application of the gel on places accessible for bees. The Instructions for Use were adapted accordingly. With this restriction, exposure to bees can be excluded and the risk is acceptable.

B.1.2 Professional uses against cockroaches

B.2 Non-professional uses

Public literature:

The above risk assessment, based on protected data from the applicant, indicates that the risks of the proposed uses of imidacloprid in general are expected to be acceptable, provided that restrictions are mentioned on the labels and awaiting the evaluation of confirmatory information. In this section it will be considered whether studies available in the public literature domain confirm or contradict this risk assessment. This assessment is based on the preliminary results of a public literature survey which is presented in Annex II.

Based on the available information it cannot be concluded that there is a link between imidacloprid and the relatively high winter mortality in honeybee colonies observed in the Netherlands in recent years. Clearly, bee decline is caused by (an interaction of) a number of factors. Therefore, there is currently not enough evidence to justify a ban of imidacloprid or of neonicotinoid products based on public literature. It should be noted that other (European and elsewhere) countries have not taken such steps either (with some exceptions where clear acute bee poisoning due to suboptimal sowing circumstances was observed; this has not been the case in the Netherlands).

Ctgb is considering to request a monitoring programme to further investigate the role that neonicotinoid substances play in bee decline. As this is suggested in the 'Inclusion Directive'. A decision on this matter will be taken at the end of the re-evaluation. Kan ik al verwijzen naar de studie die bijen@wur gaat doen met imidacloprid? Dan is het niet nodig.

Algemene conclusie Imidacloprid/advies Bleker:

Vrijwillge wijziging WGGa voor Merit turf, Maxforce Quantum, Monami, Amigo flex Admire en Admire Oteq nog niet: discussie zie stuk